USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobců: **a) A. A., b) A. A., c) nezl. D. A.**, **d) S. A.**, všichni zastoupeni JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem se sídlem Šafaříkova 666/9, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, ve věci žalob proti rozhodnutím žalovaného ze dne 24. 8. 2017, č. j. OAM-437/ZA-ZA11-ZA17-2017, č. j. OAM-436/ZA-ZA11-ZA17-2017, a č. j. OAM-435/ZA-ZA11-ZA17-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 7. 2018, č. j. 30 Az 5/2017 – 33,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá pro nepřijatelnost.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobců, advokátovi JUDr. Ing. Jiřímu Špeldovi, **se přiznává** odměna za zastupování žalobců v řízení o kasační stížnosti v částce **4114 Kč**, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobcům nebyla v záhlaví uvedenými rozhodnutími žalovaného (dále jen „napadená rozhodnutí“) udělena mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Proti tomuto rozhodnutí podali žalobci žaloby, které Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl.

[2] Krajský soud nepřisvědčil námitce žalobce a), že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav panující ohledně dodržování lidských práv v zemi jeho původu (Ázerbajdžánu). Žalovaný vycházel nejen ze zpráv Ministerstva zahraničních věcí a

Ministerstva vnitra, jak uvedl žalobce a), ale i ze Zprávy Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) z roku 2016 a Zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Ázerbajdžánu za rok 2016 ze dne 3. 3. 2017. Krajský soud uzavřel, že s ohledem na zásadu *non-refoulement* mu není z úřední činnosti známo, že by v mezidobí od vydání napadených rozhodnutí do okamžiku rozhodnutí soudu o žalobách proti nim došlo v Ázerbajdžánu v tomto směru k nějaké zásadní změně oproti stavu v roce 2016, k němuž se veškeré žalovaným obstarané informace a zprávy vztahovaly.

[3] Krajský soud neshledal důvodnou ani námitku žalobce a), že žalovaný nesprávně zhodnotil, zda v jeho případě existuje zcela reálné nebezpečí, že by mu po návratu do země původu hrozil nespravedlivý proces a následné nespravedlivé odsouzení k trestu odnětí svobody v nelidských podmínkách, případně mučení k vynucení přiznání.

[4] Krajský soud nezpochybnil tvrzení žalobce a), že po úmrtí syna básníka, který mu nabídl práci v ochrance a který byl otráven v roce 2007, byl zadržen policií za účelem výslechu na dva dny. To však byl dle tvrzení žalobce a) jeho jediný konkrétní negativní kontakt s orgány státní moci v zemi původu. Do té doby žádné problémy s orgány státní moci, včetně policie, neměl a od té doby také ne. Žalobce a) navíc neuváděl, že by tento pobyt na policii probíhal nějak nekorektně, že by byl nucen k přiznání, že by proti němu bylo použito násilí apod. Další tvrzené obavy nevyplývaly z existence nějakých konkrétních skutečností, nějakých konkrétních kontaktů s orgány státní moci, ale pouze z informací, které žalobci a) poskytly třetí osoby. Nutno přisvědčit žalovanému, že tato tvrzení žalobce nejsou ničím konkrétním podložena. Obavy žalobce skutečně vyplývaly a vyplývají pouze z informací, které se k němu dostaly z doslechu, na což opakovaně žalovaný poukazoval. Žalobce a) tedy nemá žádnou konkrétní zkušenost s orgány ázerbájdžánské státní moci za situace, pokud by je např. žádal o pomoc v důsledku nezákonného dotčení svých práv, stěžoval si na jejich postup apod. V takové situaci se nikdy neocitl. Ještě v roce 2014 Ázerbájdžán bez nejmenších problémů s celou svojí rodinou navštívil, necelý měsíc v něm pobýval a v klidu se zase vrátil do Ruska.

[5] Ohledně udělení mezinárodní ochrany dle § 12 písm. b), § 13, § 14 a § 14a zákona o azylu dospěl krajský soud po přezkumu napadených rozhodnutí k závěru, že se žalovaný dostatečně a přezkoumatelným způsobem zabýval všemi zákonnými důvody pro udělení některé z forem doplňkové ochrany, jakož i posouzením hledisek nebezpečí vážné újmy dle § 14a odst. 2 zákona a azylu.

[6] Žalobci b), c) a d) odvozovali své žádosti o mezinárodní ochranu výlučně od důvodů žalobce a). Za situace, kdy žalobci a) nebyl udělen ani azyl dle § 12 či § 14, ani doplňková ochrana dle § 14a zákona o azylu, nemohla být mezinárodní ochrana poskytnuta ani ostatním žalobcům. V souvislosti s tím krajský soud konstatuje, že žalovaný nepochybil, pokud obdobné svoje závěry odůvodnil odkazem na vydání zamítavého rozhodnutí o žádosti žalobce a), byť v té době ještě nebylo v právní moci (všechna žalobci napadená rozhodnutí žalovaného byla vydána ve stejný den). Nutno totiž zdůraznit, že nabytí právní moci tohoto zamítavého rozhodnutí vůči žádosti žalobce a) o poskytnutí mezinárodní ochrany bylo odvislé toliko od doručení tohoto rozhodnutí žalobci a). Řádný opravný prostředek proti němu nebyl přípustný. Vyčkávat tedy s

vydáním rozhodnutí o žádostech žalobců b) až d) o mezinárodní ochranu do okamžiku, kdy zamítavé rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu bude doručeno žalobci a), od něhož svoje žádosti odvozovali, by bylo projevem formalismu. Postup žalovaného totiž neměl žádný negativní vliv ať už na hmotná či na procesní práva žalobců b) až d).

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7] Proti rozsudku krajského soudu podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) kasační stížnosti, kterou opírají o důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[8] Stěžovatelé namítali, že se žalovaný a následně i krajský soud náležitě nevypořádali s protichůdnými zprávami o situaci v zemi původu. Na jedné straně to jsou zprávy o tom, že jsou v dané zemi k dispozici legislativní nástroje a mechanizmy k ochraně spravedlivého procesu a lidských práv, na straně druhé jsou to konkrétní informace o porušování těchto mechanizmů a nezákonnostech páchaných na osobách včetně psychického násilí a mučení. Stěžovatelé jsou toho názoru, že uvedený rozpor měl být vyhodnocen ve prospěch žádosti o mezinárodní ochranu.

[9] Žalovaný se ztotožňuje s napadeným rozsudkem. Trvá na tom, že vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. Zajistil si dostatečné množství informací z ověřených zdrojů o situaci v Ázerbajdžánu a stavu dodržování lidských práv a svobod.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že stěžovatelé jsou osobami oprávněnými k jejímu podání, neboť byli účastníky řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[11] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud zabýval její přijatelností ve smyslu § 104a s. ř. s. O přijatelnou kasační stížnost se dle usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, může jednat, pokud podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, tedy v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Nejvyšší správní soud však neshledal, že by případ stěžovatelů pod některou z výše uvedených kategorií spadal.

[12] Jak konstantně Nejvyšší správní soud zdůrazňuje ve své judikatuře (např. usnesení ze dne 22. 7. 2014, č. j. 9 Azs 117/2014 – 93, či ze dne 28. 6. 2018, č. j. 4 Azs 237/2017 - 30), azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z

důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Zákon o azylu umožňuje udělení mezinárodní ochrany pouze ve výjimečných případech, v nichž je žadatel ve své zemi původu „pronásledován za uplatňování politických práv a svobod“ [§ 12 písm. a) zákona o azylu] či má „odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů“ [§ 12 písm. b) zákona o azylu]. Stěžovatelé však v řízení netvrdili a ani během řízení nevyšly najevo žádné relevantní důvody, které by vedly k závěru o naplnění výše uvedených kritérií. V první řádě se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s názorem žalovaného i krajského soudu, že jednání ze strany policie muselo být pro stěžovatele a) nepříjemné, nedosáhlo však takové intenzity, aby mohlo být klasifikováno jako pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu. Uměřenost a civilizovanost jednání policie je ve většině států světa znatelně menší, než jaké standardy panují v rámci euroamerické civilizace, a tedy i v České republice. Azylovým důvodem může být jen takové jednání policie země původu, na základě něhož by se žadatel o azyl mohl reálně obávat o svůj život nebo toho, že utrpí velmi vážnou zdravotní újmu. Běžný nátlak jako vydírání ze strany policie, využívání citlivých informací, nucení ke spolupráci a fyzické útoky menší intenzity zpravidla nebudou postačovat jako dostatečný důvod strachu z pronásledování (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2019, č. j. 2 Azs 35/2019 - 72).

[13] Stěžovatelé navíc netvrdili a ani v řízení nevyšlo najevo, že by byli v zemi původu jakkoliv politicky aktivní a snažili se uplatňovat svá politická práva a svobody nebo že by byli pronásledováni z některého z důvodů vyjmenovaných v § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovateli popsanou situaci nebylo možno považovat ani za důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že k udělení doplňkové ochrany je třeba splnit všechny podmínky stanovené § 14a odst. 1 zákona o azylu [resp. čl. 2 písm. e) kvalifikační směrnice] kumulativně – tj., že žadatel (1) se musí nacházet mimo zemi svého původu; (2) musí mít důvodné obavy, že mu hrozí skutečné nebezpečí (reálná hrozba); (3) vážné újmy; (4) nemůže nebo není ochoten využít ochrany v zemi původu; a (5) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (rozsudek ze dne 21. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62). To, čeho se na stěžovateli a) dopustila ázerbájdžánská policie, nebylo možno považovat za skutečné nebezpečí vážné újmy, jelikož následky, které stěžovateli hrozily, znamenaly s největší pravděpodobností „pouze“ výrazné znepříjemnění života, ne však takové snížení jeho kvality, že by mu to bralo životní perspektivu a vyvolávalo odůvodněný silný pocit celkové bezvýchodnosti a beznadějnosti jeho situace (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, č. 1066/2007 Sb. NSS). Pojem vážné újmy je z hlediska jeho intenzity nutno vykládat ve světle výčtu situací uvedených v § 14a odst. 2 zákona o azylu, podle něhož za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje *a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky*. S ohledem na skutkové okolnosti připadá u stěžovatele v úvahu alternativa pod písmenem b) a v rámci ní zejména ponižující zacházení. I pojem ponižujícího zacházení je nutno z hlediska intenzity újmy, která musí osobě hrozit, aby byl důvod poskytnout doplňkovou ochranu, vykládat

s ohledem na průměrné či obvyklé poměry panující ve světě jako celku, a nikoli poměřovat vysokým komfortem života v euroamerické civilizaci.

[14] V projednávaném případě je nutno navíc poukázat na skutečnost, že stěžovatelé se nesnažili žádným způsobem řešit svou situaci s orgány veřejné správy, třebaže tato možnost byla, byť s riziky, otevřena. Neučinili-li stěžovatelé žádné kroky k využití všech prostředků, které právní řád v zemi jejich původu k ochraně práv a svobod poskytuje, nelze učinit závěr, že by jim taková ochrana nebyla poskytnuta, případně že by jim sice poskytnuta byla, ale neúčinně (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003 - 44, anebo usnesení ze dne 12. 7. 2017, č. j. 9 Azs 99/2017 - 28) Ačkoliv je Ázerbájdžán považován z hlediska dodržování lidských práv za problematickou zemi, jak vyplývá ze zpráv, z nichž správně vyšli žalovaný i krajský soud, tato problematičnost vyplývá především ve vztahu k politicky aktivním osobám, lidskoprávním aktivistům a novinářům. Pokud měli stěžovatelé za to, že porušována jsou práva i jiných skupin osob než výše uvedených a že k některé takové skupině patří, pak měli možnost zdroje takových informací doplnit. To však neučinili.

[15] Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že nebyla naplněna 3. ani 4. podmínka k udělení doplňkové ochrany, což žalovaný i krajský soud ve výsledku správně a v souladu s relevantní judikaturou posoudili.

[16] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tedy poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uvedené v kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud neshledal žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Proto kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost stěžovatelů nepřijatelnou, a z tohoto důvodu ji odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

[18] Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 3 věta první za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

[19] Stěžovatelům byl usnesením krajského soudu ze dne 22. 11. 2018, č. j. 60 Az 74/2018 - 22 ustanoven zástupce pro řízení před soudem JUDr. Ing. Jiří Špelda, advokát se sídlem Šafaříkova 666, Hradec Králové. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Zástupce stěžovatelů nárokoval podle § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve znění pozdějších předpisů, odměnu za jeden úkon právní služby (tj. vyhotovení kasační stížnosti) ve výši 3100 Kč [§ 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky] a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky), celkem tedy 3400 Kč, zvýšenou ve smyslu § 57 odst. 2 s. ř. s. o částku 714 Kč odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je zástupce jako plátce daně povinen odvést. Přinejmenším takto nárokovanou odměnu je třeba

zástupci stěžovatelů přiznat; posuzovat, zda by mu nepříslušela vyšší odměna nad rámec toho, co zástupce stěžovatelů nárokoval, není úkolem soudu.

[20] Částka v celkové výši 4114 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. prosince 2019

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu